MODA İLLÜSTRASYONU

(FASHON ILLUSTRATION)

İllüstrasyon, moda illüstrasyonu, moda illüstratörü, moda illüstrasyonunun Türkiye' deki yeri ve önemi, tasarım, tasarımcı kavramları ve bu iki kavramın moda illüstrasyonu ile bağlantısı, moda illüstrasyonunun geçmiş tarihi ile geleceğin moda illüstrasyonuna kısa bir bakış…

İllüstrasyon, "sözsel unsurları farklı tekniklerle (photoshop, corel, çizim ve boyama teknikleri, kolaj vb.), görsel olarak sınırsız yorumlayabilen resimsel betimlemeler" olarak tanımlanabilir. İllüstrasyon kavramı günümüzde hızlı ve etkili bir işleme aracı olması nedeni ile medya, reklam, endüstri ürünleri, tekstil gibi pek çok iş sektöründe fazlasıyla kullanılmaya başlanmıştır. Çalışma hayatı içerisinde, görsel materyallerin yazılı materyallere göre çok daha etkin olabileceği düşüncesi, evrenselliği, aranılan sorulara kısa zamanda alternatifli cevaplar verebilme özelliğiyle, grafiksel tasarımların kullanıldığı tüm alanlarda, her geçen gün biraz daha fazla tercih edilir olmuştur.

Günümüzde hızlı bir gelişme gösteren tekstil sektörü de bu alanların başında gelir. Ülkemizde, geleceğin önemli meslek dallarından sayılacak "moda illüstrasyonu" ve "moda illüstratörü" konuları, bu gün itibarı ile gelişme ve ilerleme sürecindedir. Hazır giyim sektörü veya küçük çaplı bazı tekstil işletmeleri, bilgisayar teknolojilerinin getireceği yeniliklerin, geleceğin tekstil sektöründe görülebilecek değişim ve gelişiminin farkında olduklarından, alanlarında dijital teknolojinin sunduğu olanakları kullanmaya başlamışlardır. Türkiye' de tekstil sektörünün köklü ve büyük tekstil firmaları başta olmak üzere yine bu sektörlerin tasarım, desenleme, kalıp, üretim vb. gibi farklı departmanlarında, illüstrasyonun gerekliliği ve önemi kavranmış, kullanımına da başlanmıştır. Sektör işverenleri de, bünyelerinde bilgisayar teknolojisindeki gelişmeleri takip eden ve konusunda uzmanlaşmış tasarımcılarla, moda illüstratörleriyle çalışabilme arayışı içine girmişlerdir. Böylelikle, günümüzde tekstil endüstrisinin birçok alanında moda illüstratörleri çalışmalarını sürdürmektedirler.

Moda İllüstrasyonu, çoğunlukla bu alanın önemli dallarından birisi olan "reklam illüstrasyonu" içinde ele alınır. Buradan da anlaşılacağı üzere tanıtım, reklam ve pazarlama gibi görselliği ağır basan sektörler düşünüldüğünde, tekstilde de illüstrasyon kullanımının gerekliliğinin ne kadar önem ve değer arz ettiği görülür.

Moda illüstratörü, aklında şekillendirdiği tekstil veya moda tasarımını (giysi tasarımı, kumaş deseni tasarımı vb. gibi), bilgisayar teknolojisinin kendisine sunduğu imkânları, doğru teknik, yöntem ve araçlarla birleştirerek, tekstil tasarımında önemli olan kuramsal (teorik), pratik (uygulama) ve iletişim (sunum) hususlarında yeni ve özgün önermelerde bulunan kişidir. Ancak, çok iyi bilinmesi gerekir ki "bir photoshop ve bir tablete sahip olabilen herkes bu konuya çok hakim olabilir" gibi

algılanmamalıdır. Konuyla ilgili birkaç bilgisayar programı öğrenmek de moda illüstratörü olmak için yeterli değildir. Fakat yine de bu alanda çalışmak için doğru bir başlangıç olabilir. Bunun yanında dijital tekstil ve moda tasarım teknolojisinde geleneksel elle çizim becerilerinin her zaman gerekli ve istenilir olduğu, geçerliliğini bu gün olduğu gibi gelecekte de koruyacağı bilinmelidir.

"Moda illüstrasyonu" kavramının temelinde aslında "iyi bir tekstil ve moda tasarımcısı olabilmek" cümlesi aranmalıdır. Yani iyi bir moda illüstratörünün, öncelikle "moda" ve "tekstil" kavramları ile birlikte "tasarım" ve "tasarımcı" kavramlarını da çok iyi özümsemiş olması gerekir.

Görülüyor ki, bir moda illüstratörünün, düşündüğü tasarımı ile ilgili olarak yeni ve özgün önermelerde bulunması için, konusuna yönelik dijital teknik bilgisinin yanı sıra, tekstil tasarımının gerektirdiği birçok temel teknik ve uygulamalı bilgiye de sahip olması gerekir. Tasarımının tema ve hikayesi ile birlikte araştırma aşamasından, bol miktarda eskiz çizimleri ve giyside varsa desen, baskı, nakış, aplike gibi süsleme detaylarının teknik çözümlemesine kadar; eskiz çizimlerinden yola çıkılarak dijital ortamda oluşturulmuş artistik çiziminden (giysinin ön-arka ve detay görünüşleri ile birlikte), kumaş, renk ve malzeme panosu hazırlığına kadar, model tanımlamasından, giysinin detaylı teknik çizimi ile birlikte temel ve yardımcı ölçülere dayanılarak hazırlanmış kalıp tasarımı ile birlikte, tasarım raporuna kadar son derece incelikleri olan bu süreçlerde konusuna hakim olması gerekir. Tüm bu bilgi birikimin üzerine sezgi, beceri, pratiklik, deneyim ve tecrübe de eklendiğinde moda illüstratörlüğü konusunda artık yola çıkılmış demektir. Burada akla şu soru gelebilir. Bir moda illüstratörünün sadece dijital çizimi bilmesi yeterli olmaz mı? Bir moda İllüstrasyonunun, uzmanlık alanına yönelik tüm detay bilgilere sahip olması, her şeyden önce ona, ortaya çıkaracağı tasarımının üretimi esnasında karşılaşılabilecek her türlü soruya karşı, kendisini savunabilme ve tasarımını kabul ettirebilme olanağı sağlar. Sadece görselliğe dayanan ve çizimden öteye geçemeyen çalışmalar her zaman biraz eksik kalır. Şu da unutulmamalıdır ki tekstil sektöründe yer alan işverenler çoğunlukla, branşının gerektirdiği her türlü detay konulara yönelik bilgi ve tecrübesi olan ve bu özelliklerini detayları ile birlikte dijital çizimlerinde kullanabilen moda illüstratörleri ile çalışmayı tercih ederler.

Moda illüstrasyonunun temelinde öncelikle iyi bir çizer olabilme yetisi aranır. Bu da tasarım kavramının temel ilkelerini teorik ve pratikte uygulayabilme becerisine sahip olmakla gerçekleşir. Tasarlanan ürün her şeyden önce bir amaca hitap etmelidir ve bir yaratıcılık içermelidir. Tasarımın, alışılagelmişlikten ayrıcalıklı ve özgün olması, bütünüyle kendine özgü bir nitelik taşıması önemlidir. Özgünlüğünün yanında işlevselliği ve ekonomik olma özelliği de aranmalıdır. Estetik olması ve geriye dönüşümlü malzeme kullanılarak hazırlanacak bir ürün tasarlanması da yine bu konuda aranılan önemli kriterlerdendir. Tasarım, konunun belirlenmesinden başlanılarak önermenin akılda şekillenmesiyle birlikte araştırma, veri toplama, eskiz, form, biçim, doku, renk, denge, boşluk, hareket, ritim, denge, vurgu, dominant, fon, yüzey, perspektif, stilize, yorum, doğrulama gibi tasarımın temel

yapı taşları üzerine oluşturulmuş, plan ve onu takiben gerçekleştirilen proje bütününe varılmasındaki süreçtir. Tasarımcı ise tasarımın bu temel yapı taşları üzerine, hayalinde oluşturduğu tasarımı yazıp çizebilen ve bu tasarımına detaylandırılmış bir prototip hazırlayarak üretime hazır hale getiren kişidir. Tasarımcı, tasarımın ana prensiplerini, yapı taşlarını, tasarım elemanlarını çok iyi kavramış olmalıdır. Yeri geldiğinde elle çiziminde veya bilgisayar destekli çizimlerinde bu bilgileri doğrultusunda doğru ve etkili uygulamalar yapabilmelidir. Bir tasarımcının aynı zamanda herhangi bir tasarımı oluşturan kompozisyonun ana kurallarını ve bunları oluşturan kurgu, düzenleme, yerleştirme gibi temel kavramlarını da özümsemiş olmalıdır. Bu önemli ayrıntılar teorik ve uygulamada kişinin desen bilgisiyle desteklenmelidir. Vücut türüne göre çizim yapabilme, diğer bir değişle siluet oluşturabilme, giysi tasarımında moda illüstrasyonunun temelini oluşturur. Yani, iyi bir moda illüstratörü tasarım kavramının gerektirdiği temel prensiplerin dışında insan anatomisine çizim olarak oran, orantı, proporsiyon bakımından aşina olmalıdır. Buna bağlı doğru hazırlanmış figür çizimi ile birlikte artistik çizimin ana kurallarını bilmek, yine moda illüstratörünün bilmesi gereken diğer bir kriterdir. Elle veya dijital ortamda çizim yapan moda illüstratörü, giysi kalıbı ve dikiş tekniği hakkında da bilgi sahibi olmalıdır. Çünkü üzerinde çalıştığı tasarımının aynı zamanda kalıp ve dikiş inceliklerini, giysi ile ilgili aktarması gereken detayları gösteren teknik çizimlerini dijital uygulamalarında gösterebilmelidir. Moda illüstratörü, bilgi dağarcığında yer alan terziliğin bu önemli detaylar ile ilgili yeterli bilgiye sahip ise, çizimlerinde bu unsurları mutlaka kullanacak ve çok daha doğru, etkili sunumlar yapabilecektir. Dijital moda çiziminde asıl amaç kıyafet giyinildiğinde nasıl görüneceğini, gerçeğe mümkün olan en yakın şekilde göstermektir. Sadece görsel olarak gerçeğe en yakın çizimi yapabilmenin yanında, giysinin teknik çizimininde bilinmesi ve uygulamalı olarak gösterilmesi, illüstratöre her zaman artı bir puan kazandırır. Belirlenen tema üzerinden hazırladığı koleksiyonuna, hikaye panoları (mood board, story board) ile birlikte o temayı tamamlayacak tekstil yardımcı materyallerini de ekleyerek (renk, fotoğraf, tekstil malzemesi, aksesuar gibi) bilgisayar ortamında görselliğe dayalı projeler şeklinde hazırlayıp sunumunu gerçekleştirecektir.

Görülüyor ki illüstratörün doğru bir çizim yapabilmesi de iyi bir desen tekniği bilgisine, bunu destekleyen çizim tekniklerine, tasarım ve kompozisyonun temel kurallarına hakim olmasına dayanır ki bu da uzun süreli eskiz ve desen çizim pratiği yapabilme beceri, kabiliyet ve ustalığı ile doğru orantılıdır. Moda illüstratörü, alanında farklı olarak anılmak istiyorsa tüm bu donelerden yola çıkarak sadece kendine ait siluetini oluşturmalıdır. Tıpkı imzası, el yazısı gibi silueti de kendine has olmalıdır. Bu tarzıyla diğer moda illüstratörlerinden ayırt edilebilmelidir. Bunun olabilmesi de uzun ve istikrarlı bir çalışma sürecini gerektirir. Bu sürecin ileriki aşamalarında modaya sanat olayını da katabilen ve bunun heyecanı ile yeni ve farklı önermeler ortaya koyabilenler, başarıyı hak etmiş moda illüstratörleri olarak anılacaktır.

Oluşan tüm bu alt yapı kriterlerinin üzerine geleneksel yöntemle yani sadece elle, bir kalem ve kâğıtla başlayan tasarım süreci, zamanla kendini masa başında, bilgisayar karşısında sadece bir tuşa

tıklayarak teknik efekt ve filtreler arasında seçim yaparak renklerin, dijital suluboya veya mürekkep efektlerinin içinde yoğrulurken devam edebilir. Zamanla dijital kalem ve tablet kullanımının kavranması ile birlikte detaylı ve gerçekçi çizimler çalışılırken aynı zamanda aksesuar, baskı, nakış, renk, doku gibi süsleme ve giysiyi tamamlayan diğer unsurların çizimleri de geliştirilir ve bu süreç daha sonraki aşamalarda yeni ve farklı kumaş desenleri tasarlama, hatta tasarlanan bu desenlerin dijital ortamda kendi silueti üzerine yerleştirme aşamalarına kadar gidebilir.

Tekstil tasarımcılarını, yaratıcılıklarının farklı boyutlarını keşfetmeye yönlendiren bilgisayar yazılımlarının kullanım imkanları günümüzde AdobePhotoshop (imaj işleme), Adobeİllüstrator programı-freehand (çizim), gibi farklı çizim ve illüstrasyon programları olarak adlandırılırlar. İllüstrasyonun hazırlanmasında geleneksel yöntem ve teknikler ile birlikte bilgisayar tabanlı görüntüyü bir arada kullanan illüstratör, tekstil pantonesinden de faydalanarak farklı renklendirme tekniklerinin yanı sıra, renk skalasını, kumaş skeçlerini ve en önemlisi hatasız ve doğru yapılmış teknik çizimlerini ekler. Bu şekilde sektöre görsel dokümanlarla zenginleştirdiği profesyonel çizim föyleri ve prototipler hazırlar.

Moda İllüstratörü aynı zamanda dijital ortamda çalışma konusu içinde daha önemli olanı vurgulamak için gerektiğinde ayıklama, yalınlaştırma ve gerçeklik duygusunu etkilemeyecek abartma yöntemlerine başvurarak bir fotoğraf makinesinden daha fazlasını yapmayı hedefler. Moda illüstratörü aynı zamanda dijital teknolojinin kendisine sunduğu imkânlarla tekstil tasarımlarında kullandığı yöntemlerin, yeniliklerin değişimini de takip ederek yeni üretim teknolojilerini aramaya ve keşfetmeye, yeni tecrübeler kazanmaya doğru yol alır.

Dijital tekniklerin tekstil sektörünün baskı, dokuma, desenleme, giysi tasarımı gibi farklı alanlarında sunduğu avantajlar sayılamayacak kadar çoktur. Karmaşık ayrıntıların çözümlenmesi, sınırsız renkte baskılama imkânları, fikirlerin tamamlanmış kıyafetlere hızla ve çok alternatifli aktarılabiliyor olması, desenlemede renk ve biçim sonsuzluğu gibi önemli unsurlar, tekstilde üretim sürecini kolaylaştıran, yaratım sürecine çok fazla katkıda bulunan avantajlardır.

Moda çiziminin 500 yılı aşkın zengin bir tarihi vardır. Bu tarihi gelişim yeni teknolojilerin gelişimi ile yakından ilgilidir. Teknolojideki ilerlemeler arttıkça moda çiziminin 1930'lu yıllardaki popülerliği azalmaya başlamıştır.Vogue dergisinin resimli kapak sayfalarının yerini fotoğraf görüntülerinin almaya başlaması ve sadece yüksek sosyetede WWD (kadınların Günlük Giyimi) gibi yayınlarda yaygınlığını sürdürmesi, moda çiziminin gerilemesi nedenlerinden sayılabilir. 80'li yıllarda kişisel bilgisayarların gelişi, dijital moda çizimlerinin doğuşu olarak tanımlanır. Kişisel bilgisayarların kullanımının yaygınlaşmasıyla 90'lı yıllarda ekonomi ve teknolojinin biraz daha gelişme göstermesiyle birlikte moda çizerlerine çok daha geniş imkânlar sunulmuştur. JasonBrooks gibi çizerler çizim becerileri ile bilgisayar tabanlı vektör grafiklerini karıştırarak, dijital moda çizimlerine öncülük etmiştir ve böylece 90'lı yılların "yeni ve moda çizim stili" nin gelişmesine yardımcı

olmuştur. Medyada bu gün daha fazla görsel içeriğe ihtiyaç duyulduğundan internetten yerel yayınlara, bloglardan dijital resimlere pek çok alanda bilgisayar teknolojisinin getirileri gün geçtikçe hızla çoğalma göstermektedir.

Tekstil ve moda sektörü de hızla gelişen bir dijital teknoloji içerisindedir. Dijital tekstil tasarımı ve moda illüstrasyonunda bilgisayar teknolojisinin getirdiği dijital kullanım olanak ve çeşitliliğinin önümüzdeki yıllarda müthiş bir yenilik, gelişim ve değişim göstereceğine kesin gözüyle bakılmaktadır. İnsanoğlunun en temel ihtiyaçlarından olan tekstilin ve modanın dünya var olduğu müddetçe, arz talep serüveni hep gündemde olacaktır. Hızla gelişen dijital tekstil tasarım teknolojisi, potansiyelini daha da genişletmeye, bu gün olduğu gibi gelecekte de devam edecektir. Sanatçılarla bilim adamlarını yan yana getirerek hayal gücünün ötesinde interaktif ve nano tekstil çalışmaları gibi farklı alanlarda düşünülen yaratıcı çalışmaların tasarım ve üretim süreçlerinde illüstrasyon her zaman kullanılacaktır. Buna bağlı olarak İnsanoğlunun, giyinmenin ötesinde güzel ve farklı görünme arzusu da her zaman ön planda olacağından, bu konu üzerinde yetişmiş, eğitim almış nitelikli tasarımcılara, moda illüstratörlerine her zaman ihtiyaç duyulacaktır. Yaratıcılık yeteneğine sahip olmasının yanı sıra şekil uzay ilişkilerini görebilen, renk ve biçimlerdeki ayrıntıları iyi algılayabilen, sanata ve sosyal bilimlere ilgi duyan, çizim yeteneğine sahip, gelişen teknolojiye ilgili ve takipçi, yeniliklere açık, ekip çalışmasında uyumlu ve insanlarla iyi ilişkiler kurabilen, gözlem yeteneğine sahip moda illüstratörleri, bu sektörde her zaman aranır olacaktır.

Geçmiş yıllarda yaşamış moda ressamları

Paul Iribe (1883-1935), Carl 'Eric' Erickson (1891-1958), Hıristiyan Bérard (1902-1949), CecilBeaton (1904-1980), Rene gruau (1909-2004),IrwinCrosthwait (1914-1981) , Lila De Nobili (1916-2002), Kenneth Paul Blok (1924-2009), Andy Warhol (1928-1987), Antonio Lopez (1943-1987), JoelResnicoff (1948-1986).

Günümüz bazı moda ressamları

FrancoisBerthoud, MatsGustafson, Jean-PhilippeDelhomme, David Downton , TanyaLing , RubenToledo, JulieVerhoeven, KathrynElyseRodgers, Sarah Hankinson , Jennifer Lilya, Jessica, Mack ve Kime Buzzelli. katkıda Barneys ,Selfridges , Louis Vuitton , Viktor&Rolf , Chanel , Koç ve Burberry Bianca Raffaela .

KAYNAKÇA

S. J. jones, Moda Tasarımı, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2009

S. Faerm, Fashıon Design course, London, 2010

K. Tallon, Photoshp ve İllüstrator ile Dijital Moda Çizimi, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2009

M. Bowles, C. Isaac, Dijital Tekstil Tasarımı, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2009

E. Drudı, Wrap&DrapeFashıon, Malaysia, 2007

E. Drudı, T. Pacı, FıgureDrawingForFashıon Design, Singapore, 2001

L. Watson, Modaya Yön Verenler, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2007

B. Szkutnıcka, Moda Tasarımında Teknik Çizim, İzmir, 2011

Prof Dr. B. Saldıray ve Prof. Dr. Sümer Saldıray, Akademist Dergisi, İstanbul, Haziran, 2007

Dr. G. E. Çakar, Doç. S. Kişoğlu, F. Bayraktar, Temel Tasarım Bilgisi, Yapa Yayınları, İstanbul, 2003

Prof.Dr.T.Vural, Arş. Gör. Esen Çorum, Bilgisayar Destekli Moda Tasarımı Yapa Yayınları, İstanbul,2003

Doç Dr. M. Erbay, Resim Sanatı Disiplinleri, Yorum Sanat Yayınevi, İstanbul, 2007

N. Baş, Stilistlik (Siluet üzerine çizimlerle model oluşturma ve Geliştirme, Say Yayınları, İstanbul, 2001

E.Becer, İletişim ve Grafik Tasarım, Dost Yayınları, İstanbul, 2005

http://www.google.nl/search?Q=Moda FashionİIlustration

Öğr. Gör. Mine AYDOĞAN

Alternatif Yayıncılık Kasım, 2012, İstanbul

16.09.2012